

Aanvraag Meerjarige Activiteitsubsidies 2017-2020

Fonds Podiumkunsten

Projectplan

Inhoudsopgave

1. Korte typering van de organisatie	pag. 3
- Wie we zijn	pag. 3
- Mission statement	pag. 3
- Doel	pag. 3
- Festivalprofiel	pag. 3
- Oorsprong en evolutie	pag. 3
- Wat we in recente jaren deden	pag. 4
- Voortzetting 2017-2020	pag. 5
2. Artistieke uitgangspunten, signatuur en beschrijving activiteiten	pag. 6
- Visie	pag. 6
- Artistieke uitgangspunten	pag. 6
- Kernactiviteiten en overige activiteiten	pag. 7
- Artistieke ambities	pag. 7
- Thema's 2017-2020 en concrete programmering	pag. 8
- Cultuureducatie	pag. 15
3. Bijdrage aan de ontwikkeling van de podiumkunsten	pag. 16
- Stimuleren van creatie en productie	pag. 16
- Distributie en duurzaamheid	pag. 16
- Ontwikkeling van artiesten	pag. 16
- Talentontwikkeling	pag. 17
- State of the Art	pag. 17
4. Plaats in het veld	pag. 18
- Inhoudelijke keuzes en onderscheidend aanbod	pag. 18
- Pluriformiteit	pag. 18
- Positionering	pag. 18
- Positie ten opzichte van andere instellingen	pag. 19
- Samenwerkingsverbanden	pag. 19
5a. Bedrijfsvoering en financiering	pag. 20
- Bedrijfsvoering	pag. 20
- Cultureel ondernemerschap	pag. 21
5b. Publieksbenadering	pag. 23
- Marketing en communicatie	pag. 23
6. Spreiding	pag. 26
7. Bijdrage (co)productie	pag. 27
8. Toelichting op de begroting, dekkingsplan en kengetallen	pag. 28

1. Korte typering van de organisatie

Wie we zijn

In de huidige maatschappij staan verdieping en bezinning in schril contrast met de dagelijkse vluchtigheid en het economisch kapitalisme. De eeuwige worsteling van de mens, om in betovering en huiver te kiezen voor zaken die boven hem zelf uitstijgen, klinkt echter scherper dan ooit. Musica Sacra Maastricht wil binnen deze context aan de hand van een compact thematisch (podium)kunstenfestival een wezenlijke bijdrage leveren aan het geestelijke leven van de mens. De inhoudelijke aanpak, met een stringent sacraal-thematisch uitgangspunt, en een kwalitatief hoogwaardig, origineel en pluriform aanbod - met de nadruk op muziek - is hierbij onderscheidend.

Mission statement

Musica Sacra Maastricht levert een wezenlijke bijdrage aan het geestelijke leven van de mens en maakt het culturele leven in (de omgeving van) de stad Maastricht aantrekkelijker, boeiender, completer, volmaakter en dus relevanter.

Doel

Musica Sacra Maastricht stelt zich tot doel om zijn missie aan de hand van de geformuleerde visie (zie 2. Artistieke uitgangspunten) te realiseren in de vorm van een festival.

Festivalprofiel

Musica Sacra Maastricht profileert zich ook de komende periode als compact driedaags festival voor een breed publiek, dat 'het sacrale' tot onderwerp heeft in een streng thematische en verdiepende programmering van religieuze en profane muziek uit alle tijden, genres, stijlen en windstreken, aangevuld met theater, dans, film, beeldende kunst en gesproken woord. Bovendien organiseren we activiteiten die niet tot de kunsten behoren maar de thematische invulling wel versterken.

Musica Sacra Maastricht kiest hierbij niet voor de gemakkelijkste weg: het festival plaatst kwaliteit en verdieping resoluut voorop. Het artistieke profiel biedt desondanks kansen voor een brede invulling, duidelijk herkenbaar, onderscheidend, en voor een breed publiek.

Oorsprong en evolutie

Gegroeid vanuit het in 1983 ontstane Europees Festival voor Religieuze Muziek heeft Musica Sacra Maastricht een unieke positie als (co-)creërend kunstenfestival verworven in het regionale, nationale en internationale festivallandschap.

Wat we in recente jaren deden

We namen de volgende thema's ter hand:

2013 Inkeer, Ommekeer, Bekering
2014 Ontzagwekkend
2015 De Weg

We organiseerden meer dan we dachten:

We waren voornemens om 85 activiteiten per festivaaleditie te organiseren met circa 10.000 bezoekers.

We realiseerden in

2013: 134 activiteiten met 13.568 bezoeken
2014: 76 activiteiten met 10.012 bezoeken
2015: 135 activiteiten met 20.188 bezoeken

We zetten daarbinnen nieuw repertoire en (wereld)premières op het affiche:

2013

Boudewijn Tarenskeen – Luther (muziektheater) wereldpremière
Klaas de Vries – Honderd nachten, honderd jaren (muziektheater) wereldpremière
Gotra I Joost Vrouwenraets – Yatra (dans) wereldpremière
Project Sally – Bull's Eye (dans) wereldpremière
Juil Sadée – Kejutan (theater-participatieproject) wereldpremière
John Tavener – The Repentant Thief (muziek) première NL
Daan Janssens – Incipits (muziek) première NL

2014

Michael Finnissy – Remembrance Day (muziek) wereldpremière
Mike Svoboda – Die Bücher der Zeiten (muziek) wereldpremière
Roger Reynolds – Of this Word's Being ... heard / not heard (muziek) wereldpremière
John Tavener – The Beautiful Names (muziek) première NL
Kaikhosru Sorabji – Sequentia cyclica super Dies Irae (muziek) première NL
Trevor Bača – L'Archipel du Corps (muziek) première NL
Victor Adán – Tractus (muziek) première NL
Hanne Deneire – La Belgique Martyre (filmmuziek) première NL
Ballett am Rhein – Deep Field (dans) première NL

2015

John Casken – Orion over Farne (muziek) première NL
Betsy Jolas – Ventosum vocant (muziek) première NL
Salvatore Sciarrino – Quaderno di Strada (muziek) première NL
Hans Leenders – Missa Fons Bonitatis (muziek) wereldpremière
Niels Rønsholdt – Songs of Doubt (muziek) wereldpremière
Gotra I Joost Vrouwenraets – KOKORO, dansmarathon Heerlen-Maastricht (dans) wereldpremière
Project Sally – Revolt (dans) wereldpremière
Jan van Opstal – De Parade (theater-participatieproject) wereldpremière
Juil Sadée – Ikatán (theater-participatieproject) wereldpremière

En evalueerden de festivaledities:

De zelfevaluaties waren over het algemeen zeer positief. Uiteraard met kritische kanttekeningen, zoals over het financiële beheer in 2014.

De uitkomsten van de monitoring-gesprekken bij onze structurele subsidiënten Fonds Podiumkunsten, Provincie Limburg, gemeente Maastricht en Stichting Elisabeth Strouven waren steeds zeer positief.

Concluderend:

Kijken we op zeer succesvolle jaren terug van een festival dat in 2017 zijn zevende lustrum wil vieren, zijn 35-jarige bestaan.

Voortzetting 2017-2020

Gezien het inhoudelijke succes van het festival en de weerklank die het heeft bij artiesten, subsidiënten, pers en vooral publiek, denken wij op de ingeslagen weg verder te moeten gaan. Dat wil zeggen: verdieping, kwaliteit en excellentie realiseren, internationalisering en samenwerking entameren, nieuw repertoire genereren, uitdagingen en onorthodoxe programma's voorstellen.

2. Artistieke uitgangspunten, signatuur en beschrijving activiteiten

Visie

In alle culturen en tijden ervaart de mens dat er ‘meer’ moet zijn: een mysterieuze dimensie van het bestaan, iets ‘heiligs’ dat vaak geduid wordt als het innerlijke, het intieme, het verborgene, een dynamische kracht in alles wat leeft. Deze fascinatie voor en hunker naar het transcendente brengt de mens tot zijn zoektocht naar het ‘uiteindelijke’. Een zoektocht die zijn plek allang niet meer uitsluitend vindt in het collectieve, alles overkoepelende goddelijke geheel, maar meer en meer ontspringt vanuit het individuele in het hier en nu. Vanuit de actuele contingentie: de onzekerheid van het menselijk bestaan met al zijn grilligheid en onberekenbaarheid¹. Daar, in de overgang van collectief naar persoonlijk, verglijdt het strikt religieuze naar het universeel sacrale, waarvan de ervaring door Rudolf Otto in *Das Heilige*² als overrompeling door het *Mysterium tremendum* et *fascinans* werd geduid en (voor de eerste maal) vergeleken werd met de beleving van onder andere muziek.

Zaken zoals het succes van jongerendagen, de populariteit van de Camino de Santiago, de belangstelling voor bladen (en hun websites) als *Filosofie Magazine*, *Happinez*, *Flow*, *Het Vermoeden*, *Volzin*, de huidige reeks *De Goddeloze Samenleving* in de Groene Amsterdammer, het zojuist gestarte Spaanse realityprogramma *Quiero ser monja* (Ik zou non willen zijn), de populariteit van retraites en bloei van bezinningscentra, de overvloedige aandacht in de pers voor de recente ontwikkelingen binnen de Kerk, het wetenschappelijke onderzoek naar de transformerende positie van religie en religiositeit, tonen aan dat de zoektocht naar het sacrale aan actualiteit niets heeft ingeboet.

Artistieke uitgangspunten

En precies deze sacraliteit vormt het uitgangspunt voor Musica Sacra Maastricht.

Een breed begrip dat het festival hanteerbaar maakt door aan de hand van een leidend thema elk jaar nieuwe delen ervan te onderzoeken, als een oneindig systeem van elementen waarvan er jaarlijks één wordt uitgelicht. Het thema fungeert als een zeef bij het selecteren van de werkelijke kristallisatiepunten van de sacraliteit.

Het zijn juist de kunsten die in al hun breedte het historische én actuele perspectief bieden voor een eigenzinnig onderzoek naar het sacrale, zoals ons dat voor ogen staat. Enerzijds omdat religie en kunst van oudsher stevig met elkaar verbonden zijn en daardoor een historisch fundament vormen,

---

¹Zie onder meer:

Luc Ferry, *Religie na de religie*, 2005;
Joke Hermsen, *Heimwee naar de mens*, 2003
Thomas Dixon, *Science and Religion*, 2008;
Alain de Botton, *Religie voor atheïsten*, 2011;
Gerard Lukken, *Rituelen in overvloed*, 1999;
Gordon Lynch, *The Sacred in the Modern World*, 2012;
Simon Critchley, *The Faith of the Faithless*, 2012;
Jan Oegema, *De stille stem*, 2011

² Zie onder meer:

Rudolf Otto, *Das Heilige*, 1917
Daniël Mok, *Een wijze uit het westen: Beschouwingen over Rudolf Otto en het heilige*, 2011
Roger Scruton, *The Soul of the World*, 2014 (vert. Eindeloos verlangen naar het heilige)

anderzijds omdat de klassieke rol van de kunst niet is uitgespeeld. Namelijk die van spiegel van de wereld en katalysator van verandering, verdieping en bezinning. Dat betekent dat we een brede, pluriforme en tegelijk ook scherpe representatie moeten aanbieden: dat tonen wat ons boeit, inspireert, ons raakt en doet nadenken. Dat, wat betekenis geeft en het leven completer maakt. Het is onze opdracht die zaken voor een groot publiek te vinden. In die passie schuilt de legitimatie van ons bestaan.

Kernactiviteiten en overige activiteiten

Gezien onze keuze voor een stringent gehanteerd thema, de samenhang die daardoor in het programma manifest wordt en de verdieping die we willen realiseren, zouden we eigenlijk geen onderscheid meer willen (moeten) maken tussen kernactiviteiten en overige activiteiten. Onze focus op muziek uit alle genres, stijlen, perioden en windrichtingen maakt de inkleuring van het thema door andere activiteiten in andere disciplines niet minder relevant, integendeel. En natuurlijk heeft het ene programma een hoger 'soortelijk gewicht' dan het andere, maar in het geheel van het complex vinden wij ze alle even relevant. Wel zullen van de (opnieuw) 85 activiteiten die we jaarlijks gaan realiseren er minstens 55 de podiumkunsten betreffen.

Artistieke ambities

We denken dat we een ijzersterke festivalformule in handen hebben, waaraan we niet veel en zeker niet rigoreus iets moeten veranderen. Qua vorm blijven we een driedaags festival (vrijdag, zaterdag en zondag) met een opmaat op donderdag indien en voor zover Omroep Max die live kan uitzenden. Centraal blijft onze ambitie staan om telkens een geraffineerd samenhangend programma te maken van een zeer brede muziekprogrammering, dans, theater, film, beeldend, spoken word (b.v. lezingen) en anderszins (bijvoorbeeld culturele wandelingen).

Daarnaast reiken onze artistieke ambities ook verder. We gaan onze rol als (co-)creërend en (co)producerend podium verder uitdiepen om onze thema's nog sterker en vanuit nog diverser perspectieven te kunnen invullen (natuurlijk hopen we hiermee een nog breder en deels ook jonger publiek aan ons te kunnen binden). Dat doen we als volgt.

Compositieopdrachten

Het verstrekken van compositieopdrachten aan talentvolle Nederlandse componisten, uit te voeren door Nederlandse solisten en/of ensembles. We dragen daarmee extra bij aan de uitvoering van beleid van het Fonds, dragen daarmee verder bij aan de versterking van de muziekketen en daardoor aan de bloei van het Nederlandse muziekleven. En aan 'het uitdragen van de Nederlandse cultuur en identiteit in een wereld die steeds internationaler wordt.'³

Voor 2017 is Micha Hamel onze componist. Met Cornelis de Bondt zijn we voor een volgende editie in gesprek. Op onze longlist staan voorts: Michel van der Aa, Peter Adriaansz, Silvia Borzelli, Patrick van Deurzen, Cathy van Eck, Jan-Peter de Graaff, Rokus de Groot, Rozalie Hirs, Guus Janssen, Willem Jeths, Matthias Kadar, Hans Koolmees, Andrzej Kwiecinski, Wim Laman, Mayke Nas, Toek Numan, Martijn Padding, Robin de Raaff, Joey Roukens, Elmer Schönberger, Wouter Snoei, Merlijn Twaalfhoven, Willem Wander van Nieuwkerk, Robert Zuidam.

---

³ Henk Hagoort, voorzitter NPO bij nieuwjaarstoespraak 18-01-2016

Muziektheater en opera

We gaan onder meer samenwerken met Opera Zuid voor de coproductie van muziektheatrale werken. Voor ons een nog weinig ontgonnen terrein. Daarnaast spreken we met Opera Dagen Rotterdam over coproductie en uitwisseling.

Symfonisch repertoire

We vergroten onze armslag op dit gebied met een meerjarige samenwerking met de veelbelovende en veelzijdige Nieuwe Philharmonie Utrecht.

Talentontwikkeling

Al jaren verbinden we ons met de stedelijke kunstvakopleidingen, deels om studenten een podium te bieden, deels om een jonger artistiek perspectief op onze thema's te genereren. Onverminderd bieden we daarnaast jonge afgestudeerde talenten een podium als uitvoerders van bestaand repertoire. Daarmee nemen we steeds een risico, wat bijna in tegenspraak lijkt met ons streven naar exceptionele kwaliteit.

De komende periode verbinden we ons als coproducent fundamenteel aan Talentmakelaardij VIA ZUID. We dagen hun jonge makers uit om hun perspectief op onze thema's te ontdekken en te ontwikkelen. We begeleiden hen en laten hen bijvoorbeeld meelopen in de programmacommissie. Vanuit die dialoog co-creëren we producten die de artistieke signatuur van een nieuwe generatie dragen.

Thema's 2017-2020 en concrete programmering

Voor de komende periode zetten wij de volgende thema's (werktitels) op het getouw:

2017 Het Begin (35 jaar Musica Sacra Maastricht)

2018 Vergelden, verzoenen, vergeven

2019 Bidden en smeken

2020 Aanvaarden, berusten

De hieronder concreet genoemde programmering bij de thema's betreft steeds een selectie onder voorbehoud.

2017 Het Begin

15/16/17 september, met mogelijk avondconcert op 14/9 vanwege live radioreportage.

Voor zijn zevende lustrum, dat wil zeggen voor zijn 35^e editie, kiest Musica Sacra Maastricht als jaarthema 'Het Begin', een thema met zowel Bijbelse als seculiere connotaties. Het staat voor de oorsprong van de aarde, de mensheid, ons denken en onze cultuur. Het is een constant thema in kunst, politiek, en wetenschap. Het begin dwingt tot reflectie over het verleden, om zo het heden te kunnen vatten. Maar het gaat niet alleen over terugkijken. Het begin biedt ook een blik op de toekomst. Een begin kan altijd weer opnieuw, in je hoofd, in je levensstijl, of in je omgeving. Zoals de hedendaagse mens tracht te denken: je bent je eigen schepper, dus in staat om een nieuw begin te maken. De kunsten bieden een sleutel voor zowel de reflectie als de vooruitblik.

Concrete programmering

Micha Hamel – Wedergeboorte (compositieopdracht)

Zie beschrijving bij 8. Bijdrage (co-)productie

In een festival over Het Begin kan vooreerst een *Schöpfung* niet ontbreken. Maar omdat Haydn's oratorium vaak wordt uitgevoerd, kiezen we een bijzondere versie, voor Harmoniemusik, van Jiří Družecký, op historische blaasinstrumenten.

Zestig jaar vóór Haydn al, verbeeldde Jean-Féry Rebel in zijn ballet *Les Élémén(t)s* de chaos voorafgaand aan de schepping met dissonanten: het openingsakkoord is zelfs een cluster, de eerste in de muziekgeschiedenis. De harmonie ontstaat geleidelijk daaruit.

Bereshit is het eerste Hebreeuwse woord van het Oude Testament, van de Joodse Tora of het Christelijke boek Genesis. Matthias Pintscher, zelf Joods, koos het woord (dat hij vertaalt als 'In een Begin') in 2013 als titel van een werk voor groot instrumentaal ensemble, waarin de muziek geleidelijk ontstaat uit één enkele toon.

L'origine des espèces, voor vijf vrouwenstemmen en cello, van Georges Aperghis, is de vertaling van *The Origin of Species*, het baanbrekende boek van Charles Darwin over de evolutieleer. Aperghis componeerde het als een soort kaleidoscopisch oratorium, waarin met de soorten ook de vocale stijlen evolueren.

A-Ronne van Luciano Berio verwijst naar het oude Italiaanse alfabet : van A naar Ronne is onze van A tot Z. Het is een 'analyse' van een gedicht van Edoardo Sanguineti, dat twintig keer wordt herhaald en volledig bestaat uit citaten, in drie strofen over respectievelijk het Begin, het Midden en het Einde.

Drie scheppingsmythen naast elkaar in een orkestrale triptiek:

De cantate voor mannenkoor en orkest *Vølvens spådom* van J.P.E. Hartmann vat (in het Deens) de IJslandse Voluspaa samen, het apokalyptische 'visioen van de zieneres' uit de Goden-Edda, dat het hele gebied bestrijkt van schepping tot godendeemstering en aankondiging van 'de sterke man', heidense voorafbeelding van Christus.

In *Luonnotar* ('De Hemelsdochter'), symfonisch gedicht voor sopraan en orkest van Jean Sibelius, gaat het over de schepping volgens het Finse nationale epos Kalevala, waarin de wereld ontstaat uit een eenden-ei.

De Argentijnse componist Alberto Ginastera had een voorkeur voor precolumbiaanse thematiek. In *Popol Vuh* (de Popol Vuh, 'Het Boek van de Raadsvergadering' werd samengesteld door een 16e-eeuwse Spaanse missionaris in het huidige Guatemala) evoceert hij het scheppingsverhaal volgens de Maya's, van de nacht der tijden tot het ontstaan van de mensheid.

Het werk van Ginastera is zuiver orchestraal. Maar Edgard Varèse componeerde, in het Spaans, een gebed tot de scheppende goden uit diezelfde Popol Vuh in zijn *Écuatorial*, een van de eerste werken voor akoestische en elektronische instrumenten - en daarom zelf een nieuw begin.

Yannis Xenakis' *Eonta* ('De dingen die zijn', 'De wezens'), voor piano en vijf koperblazers, wordt mogelijk de opening. Het is een hommage aan de presocratische filosoof Parmenides, die betoogde dat de substantie eeuwig is.

Een symfonisch programma door de Nieuwe Philharmonie Utrecht, mogelijk met de eerste symfonieën van Haydn, Mozart, Beethoven en Schubert.

Ermanno Olmi – *Genesi: La creazione e il diluvio* (film)

Festivallezing door Reinjan Mulder en Marli Huijer, auteurs van *Opnieuw Beginnen*

2017: Leonid Massine – *Parade* (dans), de doorbraak van de avant-garde tot de Europese elitecultuur (volgens Sjeng Scheijen, biografie van Diaghilev), Nationale Ballet/Introdans

2017: 400 jaar Reformatie

2017: Rudolf Otto publiceert *Das Heilige*. Een symposium dat focust op onze wortels en op Otto's relevantie en positie in de hedendaagse wetenschap. Over theoretisering van het sacrale, over het verschil tussen theologie en religiewetenschap. En over het gebruik en relevantie van sacraliteit als concept. Dit alles ingebed in ons kunstenprogramma.

2017: 25 jaar Verdrag van Maastricht

2018 Vergelden, verzoenen, vergeven

21/22/23 september, met optie avondconcert 20/9 (live radio).

In 2018 snijdt Musica Sacra Maastricht het thema 'Vergelden, verzoenen, vergeven' aan. Drie woorden die gaan over strijd en emotie, maar ook over verwerking en liefde. Verlangen naar erkenning en genegenheid huist in ieder mens en ligt ten grondslag aan veel van ons handelen. In naam van vele religies, maar ook in naam van de mensheid zelf, wordt opgeroepen tot zowel vergelding als verzoening en vergeving. Het festival wil in zijn programmering verkennen hoe dicht bij elkaar de innerlijke drijfveren achter deze drie woorden liggen en hoe de kunsten een manier bieden om de emoties die hiermee gepaard gaan een plek te geven.

Concrete programmering

Boris Blacher – *Der Grossinquisitor*
bariton, koor en orkest (Conservatorium)

In deze parabel uit Dostojevski's *De gebroeders Karamazov* komt Christus terug op aarde. Hij wordt door de Inquisiteur gearresteerd, die hem uitlegt waarom de kerk hem niet meer nodig heeft. Christus antwoordt hem slechts met een kus en vertrekt.

Maurice Ravel – *L'Enfant et les sortilèges*
soli, koor en orkest (pzn en Opera Zuid)

Een opstandig jongetje mishandelt dingen en dieren, tot hij in de tuin een gewond eekhoortje verzorgt, en hem door de dieren vergeving wordt geschonken.

Pietro Mascagni – Cavalleria rusticana

(Opera Zuid)

Vendetta in een Siciliaans dorp op Paasdag

Zoltán Kodály – Psalmus Hungaricus - tenor, koor en orkest

Béla Bartók – Danssuite - orkest

Leos Janáček – Het eeuwige Evangelie - tenor, koor en orkest

(pzn)

De *Psalmus Hungaricus* en de *Danssuite* werden allebei gecomponeerd voor een feestconcert in 1923 naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van de vereniging van Buda en Pest.

In de zetting van Psalm 55 fulmineert een calvinistische predikant, bij monde van de psalmist, tegen de schuldigen van de rampspoed die Hongarije in de 16^e eeuw trof, namelijk de Turken en de katholieken. Uiteindelijk komt hij tot bedaren.

De *Danssuite* werd tegen de verwachting in niet triomfantelijk-nationalistisch, maar een reidans van alle volkeren van het Donaubekken.

Het Eeuwige Evangelie heeft als centrale figuur de 12^e-eeuwse profeet Joachim van Fiore die voor het volk verschijnt om het dagen van een Liefdesrijk te verkondigen, het laatste stadium van de menselijke geest.

Julius Reubke – Sonate over Psalm 94

orgel (Marcel Verheggen)

Deze zeer virtuoze Sonate uit 1857 van de jong gestorven componist parafraseert als een groot symfonisch gedicht de Psalm die begint met *Herr Gott, des die Rache ist, erscheine*, en eindigt met *Er wird ihnen Unrecht vergelten und sie um ihre Bosheit vertilgen*.

Jelena Firsova – Das Erste ist vergangen (Christushymne 2000)

sopraan, bas, koor en orkest (Asko/Schönberg)

Met o.m. een anoniem gebed uit KZ Buchenwald :

Ja, wärst du nicht mein Gott, ich wollte speien

und Not mit Haß und Schmerz mit Bosheit zahlen...

Jom Kippoer (Grote Verzoendag) valt in 2018 op 18-19 september, vlak voor Musica Sacra.

Op Jom Kippoer wordt in de synagoge het Kol Nidre(i) gezongen en gereciteerd, met onder meer driemaal de zin: “Moge heel het volk van Israël vergeving krijgen, en ook de vreemdelingen die in hun midden wonen, want de fout is van het hele volk”.

Max Bruch componeerde een beroemde versie voor cello en orkest (waarbij de inhoud meestal vergeten wordt).

Arnold Schönberg vond die veel te sentimenteel, en repliceerde met een volledige zetting voor recitant, koor en orkest.

Medea-thematiek

Georg Benda – Medea (melodrama)

Luigi Cherubini – Médée

Giovanni Simone Mayr – Medea in Corinto

(Nieuwe Philharmonie Utrecht en/of Opera Zuid)

Darius Milhaud – Médée
Samuel Barber – Medea balletsuite
Pier Paolo Pasolini – Medea (film, met Maria Callas)

Oidipous/Sisyfus/Prometheus-thematiek
(Jan Michiels, piano, voor Prometheus)
Wim Vandekeybus / Jan Decorte – Oedipus / Bêt noir (dans, theater)

Verloren zoon-thematiek
George Balanchine – De Verloren Zoon (dans), Nationale Ballet
Benjamin Britten – The Prodigal Son

Sergio Leone – Once upon a time in the West (film)

Festivallezing door Jan Brokken, auteur van De Vergelding

2018: 70 jaar moord Gandhi
Richard Attenborough - Gandhi (film)

2018: 100 jaar Wapenstilstand. Dit orgelconcert kadert in de aandacht die we sinds 2014 aan de Eerste Wereldoorlog besteden.

Hendrik Andriessen - Fête-Dieu (1918)
Max Reger - Trauerode, op.145 nr.1 (1915)
Charles Villiers Stanford - Sonata (nr.2) Eroica, op.151 (1917)
(Reims - Marcia solenne - Verdun)

2018: Leeuwarden Culturele Hoofdstad
Gotra | Joost Vrouwenraets – Dansmarathon
Leeuwarden veroverde ten nadele van Maastricht de felbegeerde titel. We verzoenen ons met onze voormalige tegenstrevers en bieden i.s.m. Gotra | Joost Vrouwenraets een gedanste Elfstedentocht aan langs de nieuw gebouwde fonteinen.

Agata Maszkiewicz – Duel (dans), over emancipatie van de vechtende vrouw (met expositie over ethiek en kunst van het schermen)

2019 Bidden en smeken

20/21/22 september, met optie avondconcert 19/9.

Bidden lijkt uit de mode. Maar je hoeft er geen christen, monnik of moslim voor te zijn, en je hoeft er ook niet voor door de knieën. Iedereen steekt wel eens een kaarsje aan, legt bloemen neer of wandelt mee in stilte. We spreken even makkelijk óver als tót de doden, we bezweren de boze buitenwereld, of hopen op een beter lot. We prevelen menig schietgebedje in de hoop dat examen te halen, dat huis of die baan te bemachtigen of de wedstrijd te winnen.

Maar bidden is niet altijd vragen om de hoofdprijs, want we kunnen ook aanbidden: we adoreren onze helden, onze geliefde, en zijn bereid een loflied aan te heffen op de schepping.

Tussen smeken en aanbidden beweegt zich het contemplatieve gebed dat in de eerste plaats een oefening is in het erkennen en aanvaarden van onze nietige plek in de kosmos. Prijs de allerhoogste,

vraag ootmoedig om ontferming! Niet al te cool? Als bidden 'reiken naar het uiterste' is (Abraham Henschel) en als het maken van kunst 'innerlijk voortbrengen' is (Albert Verwey), dan zijn er raakvlakken te over voor een vruchtbare programmering op het thema *Bidden en smeken*.

Concrete programmering

Andrzej Panufnik – Universal Prayer

De 18^e-eeuwse tekst van Alexander Pope is een (waarschijnlijk maçonniek) gebed dat de verschillen tussen de gezindten wil overstijgen. Voor 4 soli, koor, 3 harpen en orgel.

Georgy Sviridov – Hymnen en Gebeden

koor a cappella

Een van de grote Russisch-orthodoxe koor-cycli na de val van het communisme, als vervolg op eerdere programmering van Kanon Pokajanen van Arvo Pärt en De Verzegelde Engel van Rodion Sjtsjedrin.

Luigi Dallapiccola – Canti di prigionia

koor en ensemble

Drie smeekbeden van ter dood veroordeelden: Mary Stuart, Boethius en Savonarola. Met als rode draad het Dies irae, als directe respons op het invoeren van raciale wetten door Mussolini.

Osvaldo Golijov – The Dreams and Prayers of Isaac the Blind

klezmerklarinet en strijkkwartet

Isaac de Blinde, rond 1200 rabbi in Languedoc, betoogde als kabbalist dat alles in het universum voortkwam uit de letters van het Hebreeuwse alfabet.

Irene Kurka – Beten-Prayer

Deze Duitse sopraan legt zich toe op het uitvoeren van speciaal voor haar gecomponeerde solowerken.

Wolfgang Amadeus Mozart – Litanieën

Nieuwe Philharmonie Utrecht

Hans Leo Hassler – Vater Unser, 10 motetten vierstemmig

Gioseffo Zarlino – Pater Noster & Ave Maria

Samuel Barber – Prayers of Kierkegaard – soli, koor en orkest

Knut Nystedt – Prayers of Kierkegaard – gemengd koor a cappella

Igor Stravinsky – A Sermon, a Narrative and a Prayer

André Caplet - Prières

Francis Poulenc – Quatre petites prières de Saint François d'Assise & Litanies à la Vierge Noire

Jean-Louis Florentz – Les Laudes, orgel

Programma met romantische liederen (Gebete)

Programma met smeekbeden uit opera's (preghiera-genre), Opera Zuid

Psalmen-thematiek

6, 17, 18, 20, 22, 51

Jiří Kylián – Symphony of Psalms (dans), NDT/Introdans

Op de Symphonie de Psaumes van Igor Stravinsky, gebaseerd op onder meer psalm 150. Mogelijke coproductie met Holland Dance en Nederlandse Dansdagen.

Nepal – Dance Mandal

In deze Nepalese traditie wordt de dans opgevat als gebed.

Gotra | Joost Vrouwenraets – Voorstudie Biddende mens (dans)

Kevin Frayer - Foto-expo Nepal (beeldend)

prijswinnaar Getty Images and Chris Hondros Fund Award 2015

2020 Aanvaarden, berusten

18/19/20 september, met optie avondconcert 17/9.

In 2020 verkent Musica Sacra Maastricht het thema 'Aanvaarden, berusten'. Het Bijbelse archetype van de berusting is de figuur van Job, die zijn beproevingen gelaten onderging. Ook in de hedendaagse samenleving is het een actueel thema. Leven met een chronische ziekte, het verlies van een dierbare of het vluchtelingenbestaan vergt een hoge mate van berusting. In een wereld die steeds kleiner en toegankelijker wordt, lijken de mogelijkheden om je leven in te vullen onbegrensd. Zo leidt niet alleen de aanvaarding van de situatie waarin je leeft tot een gevoel van berusting, ook het besef van alles wat je mist vergt een zekere aanvaarding. Anders krijgt onrust de overhand. Tijdens deze editie verkent het festival hoe de kunsten aanvaarding als onderwerp uitdiepen, maar ook hoe ze berusting nastreven.

Concrete programmering

Ralph Vaughan Williams – Riders to the Sea
(Opera Zuid)

Antonio Caldara – Maddalena a' piedi di Cristo

Leonhard Lechner – Deutsche Sprüche von Leben und Tod

Hugo Distler - Totentanz

Job-thematiek

Giacomo Carissimi – Hiob

Carl Ditters von Dittersdorf – Giob(be)

Charles Hubert Parry – Job

Petr Eben – Job

Johannes Brahms – Warum ist das Licht gegeben

Claudin de Sermisy – Si bona suscepimus

Der Tod und das Mädchen-thematiek

Franz Schubert

Roman Polanski (film)

Thomas Lebrun / CCN Tours – La jeune Fille et la Mort (dans)

Amen/Ainsi soit-il-thematiek

Olivier Messiaen – Visions de l’Amen

Francisco Guerrero – Missa Saeculorum Amen

2020: exact 30 jaar release Giuseppe Tornatore – Stanno tutti bene (film)

Cultuureducatie

Musica Sacra Maastricht hanteert al jaren de begrippen expliciete en impliciete educatie. Zo ervaren wij de context en beleving van het totaal van de programmering als een vorm van impliciete educatie. Expliciete educatie geven wij vorm in een toegespitst programma voor het onderwijs.

Basis-, voortgezet- en HBO

We continueren de vruchtbare samenwerking met Carolien Leers en Ilse van Lieshout. Onderdeel van de programma’s is een discipline-breed lespakket dat met de docenten wordt opgesteld en uitgevoerd, en het bezoeken van (generale) repetities of concerten.

Volwassenen

De lagen van verdieping die we in onze communicatiemiddelen aanbrengen (flyer, magazine, programmatoelichtingen) beschouwen we als impliciete cultuureducatie. Net zoals de festivallezing(en) en de Musica Max Café’s.

Potentiële jonge culturele elite

Voor de werving en vorming van een potentiële nieuwe culturele elite (zie verderop: marketing Publieksverversing) gaan we met de beoogde doelgroep een speciaal bezoekersprogramma ontwikkelen.

3. Bijdrage aan de ontwikkeling van de podiumkunsten

De unieke thematische programmering waarmee het festival zich positioneert, en de hoge kwaliteit van uitvoering, hebben Musica Sacra Maastricht een uitstekende reputatie bezorgd, zowel nationaal als internationaal. Met zijn onderscheidende programmering levert het festival een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van de podiumkunsten (repertoire, artiesten, distributie, begrip en appreciatie).

Stimuleren van creatie en productie

Musica Sacra Maastricht vervult als (co-)creërend podium een onmisbare schakel in de keten. Dat wat de programmacommissie op haar verlanglijstje heeft staan, siert immers meestal niet de repertoirelijsten. Nieuwe productieopdrachten worden dus uitgezet en gestimuleerd, en dit bij zowel regionale, nationale als internationale gezelschappen en makers: ensembles wordt gevraagd nieuw repertoire in te studeren, theatermakers en choreografen worden aangemoedigd om een nieuwe voorstelling te maken. Musica Sacra Maastricht levert dan ook een belangrijke bijdrage aan de vernieuwing van de podiumkunsten door het stimuleren van creatie en productie (zie recente voorbeelden bij 1. Korte typering van de organisatie) en het ontsluiten van oud en/of ongekend repertoire, dat nergens anders te horen is, niet op cd of radio, noch op andere festivals. In de nieuwe planperiode nemen we met compositieopdrachten een nog sterker initiërende rol.

Distributie en duurzaamheid

Dankzij de intense samenwerking met Radio 4 vinden de producties ook meteen hun weg naar een breed publiek via de (live) radio of webcasts. De duurzaamheid (bijvoorbeeld in 2014 de eerste integrale opname van Sorabji's *Sequentia cyclica super Dies irae*) en de overlevering van (delen van) de unieke programmering is gewaarborgd door herhaling van uitzendingen of via Uitzending gemist. Daarnaast bereiken we luisteraars van publieke omroepen buiten Nederland via de EBU (European Broadcasting Union), waarbij Radio 4 is aangesloten.

Ontwikkeling van artiesten

Met het stimuleren van creatie en productie is Musica Sacra katalysator in het ontwikkelingsproces van gezelschappen of individuele artiesten. Regionale en (inter)nationale ensembles boren vanuit de samenwerking met het festival nieuw repertoire aan en ontwikkelen hun artistieke kwaliteit. Gezelschappen en individuele artiesten houden het werk dat ze voor Musica Sacra Maastricht instudeerden en/of ontwikkelden op hun repertoire, zetten het op cd, of ontwikkelen het verder. Enkele voorbeelden:

Ralph van Raat, *The People United Will Never Be Defeated* (F. Rzewski) (Heilige Oorlog 2004 - Naxos, 2008), nog steeds op zijn repertoire.

Hanneke Paauwe, *IN MEMORIAM* (Engelen en Duivels 2005), vertaald in Duits, Engels, Frans en Lets en meer dan 100 maal internationaal gespeeld.

Schola Maastricht, *De vier Maastrichtste stadsdevoties* (Devotie 2010 – cd-release in 2011).

Michael Finnissy – *Liturgy of Saint Paul* (Getuigen: belijders en martelaren 2008), *De Allerheiligste Ledematen* (devotie 2010, compositieopdracht), *Remembrance Day* (Ontzagwekkend 2014, beleefde na de wereldpremière in Maastricht de UK-première in Southampton).

Niels Rønsholdt – Songs of Doubt (De Weg 2015) klonk ook tijdens November Music 2015.

Joost Vrouwenraets, duet Yatra (2013), in India getourd, nog op repertoire. KOKORO, dansmarathon Heerlen-Maastricht (De Weg 2015). Doorontwikkeld tot performance Nederlandse Dansdagen (2015). Doorontwikkeld tot beleidslijn 2017-2020 Dansevents hors catégorie, onder andere dansElfstedentocht Leeuwarden 2018.

Project Sally maakte Bull's Eye (2013) en Revolt (2015) voor het festival, gevolgd door een uitgebreide Nederlandse tournee.

Talentontwikkeling

Naast (inter)nationale artiesten boden we in de afgelopen jaren beloftevolle en jonge kunstenaars zoals Bobby Mitchell, Kate Moore, Het Geluid, Kevin Skelton, Lieke Benders, Mahan Esfahani een prominent podium. Dit beleid continueren we, net als de samenwerking met de kunstvakopleidingen. En we smeden een fundamentele meerjarige alliantie met Talentmakelaardij VIA ZUID (zie 2. Artistieke uitgangspunten).

State of the Art

Om de uitzonderlijke kwaliteit te kunnen garanderen maakt de programmacommissie een selectie uit de actuele (inter)nationale top van zowel gevierd als onontdekt talent. In die zin is er sprake van een State of the Art. Bijvoorbeeld de Europese introductie van het Amerikaanse Cut Circle (2014), of de Nederlandse primeur van Concerto Romano (2015).

4. Plaats in het veld

Inhoudelijke keuzes en onderscheidend aanbod

De combinatie van het sacrale en de stringent gehanteerde thema's leidt tot sterke inhoudelijke en oorspronkelijke keuzes: we traceren onbekend materiaal, creëren nieuw werk, kiezen het onverwachte, het onorthodoxe. Bekender repertoire presenteren we in een onbekende versie, bijvoorbeeld The Planets voor orgel. Zo nemen we risico's en onderscheiden we ons.

Pluriformiteit

Het brede thematische perspectief levert een rijk geschakeerd en avontuurlijk complex op van podiumkunsten, film, exposities en andere activiteiten (wandelingen, participatieprojecten, cursussen en lezingen).

Die pluriformiteit kenmerkt ook onze core business: de muziekprogrammering bestrijkt de volledige breedte van genres, stijlen, windrichtingen en tijdperken, van gregoriaans tot de muziek van nu. Ook besteden we ruime zorg aan de confrontatie en versmelting van culturen, met aandacht voor buiten-Europese kunsten.

Positionering

Wie spreekt over positionering, heeft het over onderscheidend vermogen en dus over het belang van de activiteit. Welnu, daarin heeft Musica Sacra Maastricht het volgende te bieden:

- Het sacrale (religieus en wereldlijk) als uitgangspunt
- Een stringent gehanteerd, maatschappelijk relevant en actueel thema: betekenis, samenhang en verdieping
- Kwaliteit en excellentie, zowel onontdekt als gevierd talent
- Pluriform kunsten- en genreaanbod en meer
- Onbekend en onorthodox repertoire; nieuwe creaties en premières: avontuur
- Cultureel erfgoed als natuurlijke habitat van het sacrale
- Esthetiek van patrimonium als toegevoegde belevingswaarde
- Fysieke compactheid en programmeringsdichtheid
- Unieke festivalatmosfeer: onderdompeling en beleving
- Trouw en groot publiek
- Bijdrage aan ontwikkeling culturele carrières artiesten (jong en oud) en publiek (verdieping en educatie)
- Bijdrage aan ontwikkeling repertoire en artiesten: ontwikkeling podiumkunsten
- Bijdrage aan positionering artiesten: sectorontwikkeling en ketenwerking
- Unieke verbinding publieke omroep en festival: programma-ontwikkeling en overlevering
- Samenwerking en inbedding op lokaal, regionaal en (inter)nationaal niveau
- Maatschappelijke verbinding door participatie- en educatieprojecten
- Duurzaam engagement van media en van regionale en nationale subsidiënten en fondsen

Positie ten opzichte van andere instellingen

Boven alles onderscheiden wij ons van alle festivals met onze focus op 'het sacrale'.

Met onze thematisch samenhangende pluriforme programmering, inhoud en verdieping, compactheid en dichtheid van programma, samenwerking en festivalambiance onderscheiden we ons regionaal sterk van Cultura Nova, schrit_tmacher of Limburg festival; nationaal van bijvoorbeeld Holland Festival; en internationaal van bijvoorbeeld Kunstenfestivaldesarts. Door pluriformiteit onderscheiden we ons van genrefestivals als Nederlandse Dansdagen of muziekfestivals als Oude Muziek en November Music of, internationaal, Festival van Vlaanderen.

Samenwerkingsverbanden

Theater en Publieke Omroep

Aan de basis van het festival staat de unieke programmatische en promotionele samenwerking tussen Theater aan het Vrijthof en Omroep MAX / Radio 4.

Culturele actoren

We hebben sterke verbindingen met de lokale en regionale instellingen, gezelschappen en locaties, zoals Filmtheater Lumière, Conservatorium, Toneelacademie, ABK, Jan van Eyck, Bonnefantenmuseum, Intro, philharmonie zuidnederland, Studium Chorale, Opera Zuid (nieuw), Toneelgroep Maastricht (nieuw), Agimont, Collegium Ad Mosam, Kamerkoor Maastricht, Schola Maastricht, Gotra I Joost Vrouwenraets, Project Sally, Hoge Fronten, Mutiara Maluku, Centre Henri Pousseur (Luik), Synagoge, Onze Lieve Vrouwebasiliek, Sint Servaasbasiliek, Sint Janskerk, Cellebroederskapel, Stadhuis, Bordenhal, Kumulus en vele andere(n).

(Inter)nationaal werken we bij herhaling samen met excellente partners zoals Tallis Scholars, Asko/Schönberg, Spectra, Severin von Eckardstein.

Nieuw is een meerjarige samenwerking met Opera Zuid en Talentmakelaardij VIA ZUID; nationaal met de Nieuwe Philharmonie Utrecht.

Netwerkinkoop

Sinds 2014 kopen we programma's in met Festival van Vlaanderen Mechelen. Met Klangspuren (Oostenrijk) engageerden we in 2015 de Amerikanen Tony Arnold en Movses Pogossian. In 2017 slaan we de handen ineen met De Bijloke (Gent).

Promotie

Dagblad De Limburger/Limburgs Dagblad (MGL) en L1 zijn trouwe mediapartners van het festival. Het Limburgs Festival Platform is een belangrijke partner voor collectieve promotie.

5a. Bedrijfsvoering en financiering

Bedrijfsvoering

Borging kennis bedrijfsvoering

Kennis van bedrijfsvoering is geborgd in het bestuur, in de programmacommissie en op operationeel niveau bij de directie, de financieel adviseur en de projectleiding.

Financieringsmix en onderliggend verdienmodel

Recettes: 11,4 %

Samenwerking: 6%

Fondsenwerving: 9 %

Sponsoring: 1 %

Subsidies: 72 %

Eigen inkomstenquote: 27,89

Balans in personele zin tussen overhead en activiteiten

Met een minimale overhead beschikt Musica Sacra Maastricht over een laag risicoprofiel. De voorgestelde basisbegroting beloopt € 527.000,-, waarvan € 10.000,- (2%) bestemd is voor opbouw eigen vermogen, € 142.000,- bestemd is voor de organisatie en € 375.000,- voor de inkoop en vermarkting van ons programma. De verhouding tussen Beheerslasten en Activiteitenlasten is derhalve 27%, respectievelijk 71%.

Balans tussen uitvoering activiteiten en financiële positie

Musica Sacra Maastricht is een ambitieus festival, dat in de huidige cultuurplanperiode zeer goed in staat is gebleken om extra financiering te realiseren via fondsenwerving (zoals een meerjarige ondersteuning door Stichting Elisabeth Strouven).

We verwachten dat de komende jaren te kunnen prolongeren, maar willen daarmee wel voorzichtig zijn. Immers, fondsen zijn niet genegen om zich structureel aan instellingen te verbinden. Daarom gaan we in de begroting voor de nieuwe cultuurplanperiode uit van bijdragen, die tot nu meerjarig gegarandeerd waren en die we uiteraard ook weer voor de komende jaren hopen te mogen ontvangen (Fonds Podiumkunsten, Provincie Limburg, Gemeente Maastricht), plus een bescheiden bedrag aan nog te werven additionele middelen. Zo leggen we de duurzame basis voor een kwalitatief hoogstaand festival met een laag risicoprofiel.

Natuurlijk zullen we, ambitieus als we zijn, ons programma uitbreiden en verder verfijnen indien de werving van additionele middelen dat toelaat.

Balans tussen uitgaven en inkomsten op projectniveau

Naar aanleiding van de averij die we in 2014 opliepen, hebben we een fijnmazig begrotingsmodel opgesteld om de financiële implicaties van onze programmering nauwkeurig te kunnen monitoren. Via het kassasysteem monitoren we de recette-inkomsten. Zo zijn we in staat om bij tegenvallende ontwikkelingen snel bij te sturen op uitgaven op projectniveau, meer gerichte marketing in te zetten om recettedoelstellingen te halen of te overtreffen, dan wel projecten af te gelasten waar mogelijk. Daarnaast willen we een kleine voorziening plegen voor noodgevallen.

Personeelsbeleid

We beperken omvang en aantal dienstverbanden zoveel mogelijk. Daar waar Theater aan het Vrijthof

d.m.v. detachering bijdraagt aan personele inzet (projectleiding, programmeur, techniek e.d.) wordt die gewaardeerd volgens vigerende cao. Ad hoc werkzaamheden, waaronder de marketing, de vormgeving, redactie worden gehonoreerd met marktconforme tarieven. Uiteraard liggen contracten hieraan ten grondslag en voor vast personeel ook de cyclus van functionering- en beoordelingsgesprekken. Op de lange termijn willen we de honorering van werkzaamheden van de verschillende leden van de programmacommissie harmoniseren.

Programmacommissie

Het festival is kwetsbaar aan de bron: de programmacommissie. De muziekprogrammering als core business rust op de bijna encyclopedische kennis van slechts enkele leden van de commissie. In combinatie met hun leeftijd lopen we daar een afbreukrisico. We zijn al gestart met het inhuren en testen van gastprogrammeurs en vertrouwen erop om zo voor noodzakelijke inhoudelijke opvolging te kunnen zorgen.

Het voorzitterschap van de commissie gaat om -mutatis mutandis- dezelfde redenen in de komende periode over van Jacques Giesen naar Lieke Wijnia, die in de afgelopen jaren hospiteerde voor haar promotie-onderzoek.

Bestuur en Comité van Aanbeveling

Ook hier gaan we de weg van aanvulling en verjonging. Barbara de Heer en Michel Cobben traden toe tot het bestuur (inschrijving KvK geëffectueerd maart 2016). Hedwig Verhoeven en Thea Derks bevestigden hun toetreding tot het Comité van Aanbeveling.

Governance Code Cultuur

De Stichting leeft de regels van de Governance Code Cultuur na volgens het model bestuur en directie. Het bestuur heeft Jurrian Smits opdracht verstrekt om op grond van de code een specifiek bestuursreglement te maken dat aan de statuten wordt verbonden (gereed eerste helft 2016). Musica Sacra Maastricht heeft een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering.

Code Culturele Diversiteit

Ons publiek is een wit en hoog opgeleid publiek. Daar waar we ons associeerden met de Molukse Gemeenschap trokken we ook een gekleurd publiek.

In onze programmering herkennen we meer kleur. Onze artiesten zijn van velerlei origine. In ons programma besteden we ruime zorg aan confrontatie en versmelting van culturen met aandacht voor buiten-Europese kunsten.

Theater aan het Vrijthof levert het overgrote deel van het personeel van Musica Sacra Maastricht. Dat is deels van cultureel diverse achtergrond.

Cultureel ondernemerschap

Musica Sacra Maastricht werkt voortdurend aan het bereiken van nieuw publiek en is steeds beter zichtbaar. Onze financiering is degelijk gespreid. We realiseren jaarlijks het eigen inkomstenquotiënt.

Visie op fondsenwerving, sponsoring en crowdfunding

De maatschappelijke legitimatie van Musica Sacra Maastricht ligt in de actuele en inhoudelijke betekenis die het festival telkens voor artiesten en een breed publiek weet te realiseren. Dat maakt het festival als geheel bijzonder geschikt voor ondersteuning door publieke en private fondsen.

Op activiteitsniveau is er veel meer sprake van profileringsmogelijkheden naar specifieke doelgroepen. We zien daarin dan ook kansen op verwerving van sponsoring. Vanwege identificatiemogelijkheden denken we dat ook crowdfunding beter op projectniveau dan voor het festival als geheel moet worden ingezet.

Fondsenwerving

Het festival is zeer goed in staat gebleken om fondsen aan te boren (Fonds21, SNS Realfonds, VSBfonds, Stichting Kanunnik Salden Nieuwenhof, Prins Bernhard Cultuurfonds, Stichting Edmond Hustinx). We speuren voortdurend naar nieuw te werven fondsen, zoals het Vermeulen-Brauckmanfonds, dat zeer goed past bij ons profiel en met wie we in contact zijn.

Sponsoring en crowdfunding

Met Stichting Cultuur & Bedrijf Maastricht zijn we in gesprek over het jaarlijks adopteren van een activiteit. Daarnaast realiseren we in toenemende mate barterafspraken, uitruil van diensten, kortingen op tarieven voor overnachtingen, catering en technische diensten, en materiële sponsoring (zoals in 2015 door Rubberhuis en Van Ham tenten voor het Labyrint of door ENG-company en Extra Leisure voor de dansmarathon).

Wat betreft crowdfunding richten we ons op de coproducties met Talentmakelaardij VIA ZUID. Deze jonge vorm van financiering past zeer goed bij de financiële ambities, de aard van de projecten en de mentaliteit van de jonge makers.

Daarnaast zullen we ons met bestuurslid Barbara de Heer gaan concentreren op aanwas van de Vriendenclub.

Musica Sacra Maastricht beschikt over een ANBI-status.

Maatschappelijke waardecreatie

We ambiëren een voortzetting van het lopende promotie-onderzoek naar de ervaring van muzikale uitvoeringen en sacraliteit in de podiumkunsten (af te ronden in 2016 met een publieksuitgave van het proefschrift in 2017). Of Hogeschool Tilburg dan wederom partner kan zijn, is op dit moment nog niet bekend.

We ambiëren om opnieuw stages op te zetten met Maastricht University en/of met Zuyd Hogeschool. Bijvoorbeeld voor publieksonderzoek en een internationale benchmark.

We associëren ons met Universiteit Maastricht en Zuyd Hogeschool in het kader van het alumnibeleid.

Efficiëntie

De duurzame coproductiestructuur met Radio 4 en het Theater aan het Vrijthof zorgt voor een efficiënte aanwending van de middelen, en genereert tevens coproductiebijdragen.

5b. Publieksbenadering

Marketing en communicatie

Doel

Wij vertrouwen erop dat we ons programma met de promotionele impact van het festival Musica Sacra Maastricht telkens stevig op de kaart kunnen zetten. We verwachten er meer, maar zijn tevreden als we tenminste 10.000 bezoeken tijdens de festivaldagen mogen noteren. Onze ambitie is niet per se om te groeien, immers, een overbevolking van het festival komt de intimiteit als voorwaarde voor de beleving van de sacraliteit niet ten goede. Wel willen we ons imago (kwaliteit, verdieping, avontuur, beleving en atmosfeer) verder versterken.

Visie

Samen staan we sterker. Daarom is Musica Sacra Maastricht een organisatie die een belangrijk deel van haar programma opbouwt in samenwerking met inhoudelijk sterke partners. Dat levert ook promotionele slagkracht op, zoals in de samenwerking met Omroep MAX. De pluriformiteit van ons programma –alle kunsten en meer- en het toegankelijke karakter van een deel van die programmering leveren daarnaast een aansprekend palet aan mogelijkheden op om uiteenlopende bestaande en nieuwe publieksgroepen te definiëren en te werven.

Publieksanalyse

Het klassieke en overgrote deel van het publiek van Musica Sacra Maastricht is blank, 50%, hoog opgeleid, cultureel omnivoor, heavy user en gevormd in de kunsten, en is op zoek naar verdieping, samenhang en zingeving. Het is in feite de culturele elite van onze maatschappij. Dit publiek participeert in het festival met bezoek aan meerdere voorstellingen.

Van het totaal aantal verkochte kaarten in 2015 kwamen de kopers voor 44% uit de regio Maastricht, 18% uit Limburg buiten Maastricht, 22% uit de rest van Nederland, 5% uit Duitsland en België. Van de overige kaartkopers kennen we de afkomst niet, deels omdat het last minute kopers aan de kassa zijn, deels omdat het om e-tickets gaat waarbij opgave van een postcode niet verplicht is.

Beide observaties hebben implicaties voor de marketing.

Product

De rijkdom van de gekozen festivalthema's, het verlangen om er een breed en verdiepend perspectief op te bieden, de wetenschap dat ons publiek hoofdzakelijk uit culturele omnivoren bestaat plus de noodzaak en behoefte om ons festival ook voor een breder en ander publiek aantrekkelijk te maken en te houden, is de reden waarom we kiezen voor een zeer brede, samenhangende programmering van kunsten en meer.

Prijs

De hoge programmeringsdichtheid van het festival en het meervoudige bezoek van een groot deel van ons publiek (de elite) aan de ene kant, en de noodzaak tot het verlagen van de entreedrempel voor (de aanwas van) nieuw publiek, noopt tot het hanteren van democratische tarieven.

Plaats (verkrijgbaarheid)

Het festival vindt plaats in Maastricht.

Het festival is (doorlopend) te beluisteren via Omroep MAX / Radio4, en via radio4.nl en npo.nl.

Daarnaast potentieel bij publieke omroepen in het buitenland via de European Broadcasting Union.
Permanente online aanwezigheid.
Promotieconcerten in de (Eu-)regio i.s.m. collega-podia zoals Stadttheater Aachen, CC Hasselt of Kathedraalconcerten Roermond.

Promotie

We hanteren een crossmediale aanpak:

Algemene en gerichte distributie van eigen dragers (flyer, magazine, programmatoelichtingen, digitale nieuwsbrief)

Permanente online aanwezigheid via eigen websites en die van samenwerkingspartners.

Free publicity en advertenties.

Massamedia: Radio4 en L1 radiospots en interviews.

Collectieve promotie (Limburgse festivals, nationale collega-festivals).

Personeel

Musica Sacra Maastricht werkt in alle geledingen van de organisatie met professionals met BHV. Gastheerschap is een belangrijk goed. In producties participeren soms vrijwilligers/amateurs.

Marketingstrategie

- 1: publieksbestendiging, gericht op bereiken van bestaand publiek.
- 2: publieksverversing, gericht op het vinden van (potentiële) look alikes.
- 3: publieksverbreding: brede programmering als bron van nieuw publiek.
- 4: publieksverjonging: gericht op kinderen, jongeren en jong volwassenen.

Ad 1: publieksbestendiging

De bedoeling is om herhaal-, meermaals en/of meerdaags bezoek te realiseren.

We hebben een trouw publiek, dat we informeren d.m.v. papieren en/of elektronische direct mail. Een belangrijk kenmerk in de strategie is de toenemende verdieping (festivalflyer, magazine, programmatoelichtingen, Musica Max Café's).

Ad 2: publieksverversing

De intentie is om nieuw bezoek te realiseren.

In deze strategie gaan we op zoek naar het bereiken van look alikes van onze vaste bezoekers (genrepubliek of algemeen festivalpubliek). Onze instrumenten:

- De (herhaalde) uitzendingen van Omroep MAX op Radio4 en via webcasts, radiospots op Radio4 en L1.
- Campagnes met en free publicity in/op programmering-gerelateerde bladen en websites (b.v. Luister, Muziek van Nu, Zin, Happinez).
- Free publicity in dagbladen.
- Uitruil van advertentieruimte met collega-festivals.
- (Eu)regionale promotieconcerten.
- Intensieve samenwerking met L1 en MGL (mediapartners), VVV Zuid-Limburg, Charlzz en Limburgs Festival Platform.
- Het aanboren van een potentiële jonge culturele elite (high potentials) via jonge ondernemers- en kenniswerkers- (netwerk)clubs en/of via de alumniverenigingen van Universiteit en HBO. We bieden een speciaal bezoekersprogramma.

Ad 3: publieksverbreding

Door toenemende pluriformiteit van onze programmering en verdere uitbouw van onze samenwerkingsverbanden. Immers, andere disciplines trekken een ander (zoals opera) of ook jonger publiek (zoals dans). We zetten daarbij in op free publicity in genregebonden analoge (papieren) en digitale media, b.v. Dansmagazine of breder gerichte culturele media (b.v. Zuiderlucht).

Door de ambassadeursrol van onze artiesten en samenwerkingspartners.

Met de campagne van het Limburgs Festival Platform brengen we mogelijk meer Limburgers en in Limburg verblijvend publiek op de been.

Ad 4: publieksverjonging

D.m.v. educatieve activiteiten in het basis-, voortgezet- en kunstvakonderwijs.

D.m.v. jeugdprogramma's of d.m.v. specifieke genres (b.v. film en dans).

Door het aanboren van een potentieel nieuwe culturele elite.

Jonge makers en/of stagiairs bereiken als ambassadeurs potentieel een nieuw en jong publiek.

Ad 1, 2, 3 en 4

Met de introductie van een magazine met interviews, achtergrondartikelen en columns, gaven we voor onze heavy users een extra dimensie aan het verdiepende karakter van het festival. Tegelijk democratiseerden we de vormgeving (ook online) naar meer communicatie in beeldtaal, om daarmee (ook) een ander, breder en jonger publiek aan te spreken. Om die reden ook namen we afscheid van ons oude logo.

We continueren dit beleid, maar versoberen om kostenaspecten de festivalflyer.

Vasthouden nieuw publiek

Nieuwe bezoekers verleiden we om zich ofwel online te abonneren op flyer, festivalmagazine en email nieuwsbrief, dan wel een adres achter te laten om onze papieren mailings te ontvangen.

Online bereik en interactie met het publiek

Met websites en Facebook- en Twitteraccounts zijn we online vertegenwoordigd. Kaartverkoop verloopt grotendeels via de website. Over het online jaarbereik zeggen de statistieken:

19.983 sessies

33,8% 'returning visitors'

66,2% 'new visitors'

13.304 unieke bezoekers

88.656 paginaweergaven

Wat de dialoog met het publiek betreft stellen we vast, dat die nauwelijks via de sociale media loopt, maar voornamelijk via mondelinge uitwisseling en voor een deel ook via mail.

6. Spreiding

Musica Sacra is eigenlijk nergens anders denkbaar dan in de zuidelijkste stad van ons land. Op de breuklijn tussen de Latijnse en Germaanse cultuur, tussen protestantisme en katholicisme vormt de stad Maastricht - waar vanuit de geschiedenis en zijn vele veroveraars een uniek sediment is ontstaan van culturele invloeden - de ideale plek voor (constructieve) sacrale interferentie, met bovendien het ideale decor: de vele historische locaties (kerken, kapellen, monumenten) die zich op een kleine ruimte manifesteren, bieden sacraliteit en de beleving ervan het juiste perspectief. In artistiek opzicht biedt dit de programmacommissie een onuitputtelijke bron van inspiratie en context. Die context en het materiële culturele erfgoed als podium voor de programmering is van onschatbare waarde voor de beleving en interactie van publiek en artiesten. Zowel stad en provincie als verschillende lokale fondsen valideren die unieke verbinding en verbondenheid van het festival met de stad en de regio en leggen daarmee de basis voor een duurzame bedrijfsvoering.

7. Bijdrage (co-)productie

We willen onze rol als creërend podium nog eens benadrukken. We geven opdrachten en coproduceren om voor onze thema's noodzakelijke en daardoor veelal unieke projecten te realiseren. Met de voorgenomen meerjarige investeringen verstevigen we die positie en dragen we verder bij aan de ontwikkeling van de podiumkunsten. Tegelijk vergroten we er ons potentiële publieksbereik mee. De aanvraag coproductiebijdrage heeft betrekking op Talentontwikkeling en Muziektheater en opera. We besteedden daar tot nu toe niet op structurele basis aandacht aan. Met de meerjarige investeringen worden het toevoegingen aan ons aanbod.

Talentontwikkeling met VIA ZUID

De alliantie met Talentmakelaardij VIA ZUID, die ons programma inhoudelijk (jonge signatuur, met name multidisciplinaire makers) en qua publieksbereik (zie 5b. Publieksbenadering) zal schragen, vooronderstelt een coproducerende functie van de samenwerkingspartner. Deels zit dat in geld, deels schuilt dat in productie-ondersteunende activiteiten. Daarnaast moet de talentontwikkeling ook vorm krijgen in begeleiding en coaching. Dat brengt naast budgettaire inspanningen ook personele investeringen met zich mee. Daarvoor hebben we binnen de bestaande opdracht en middelen geen budget.

Marie van Vollenhoven, beeldend kunstenaar en theatermaker, zal een van onze jonge talenten zijn. We hebben via Theater aan het Vrijthof zeer positieve ervaringen met haar opgedaan.

Ook met Nina Wilms, die bij haar afstuderen aan de Toneelacademie Maastricht al iets voor het festival produceerde, zullen we ons associëren. Voorts b.v Sterresoet van Schooten.

Muziektheater en opera

Het coproduceren van muziektheater- en operaproducties speelt ons in de kaart met nieuwe perspectieven op, en invulling van de thema's. Daarnaast speelt een potentieel nieuw publieksbereik een rol, zeker waar Opera Zuid zijn eigen publiek meebrengt.

Muziektheater en opera is 'an sich' al duur. Als een dergelijke productie op locatie moet gaan, wat het festival ambieert op grond van zijn identiteit, vergt dat van de coproducenten extra personele en infrastructurele inspanningen.

Ook hiervoor hebben we binnen de bestaande opdracht en budgetten geen ruimte, terwijl er behoefte is om ons portfolio op dat vlak uit te breiden.

Concreet gaat het in 2017 om:

Micha Hamel - Wedergeboorte

Compositie voor zangeres Helena Rasker, actrice Joke Emmers en ensemble Michamix: spreekstem Micha Hamel, harpiste Godelieve Schrama, Masha Jakovleva (viool), Femke IJlstra (saxofoons) en synthesizer (n.n.b.). Gebaseerd op het vertaalde gedicht *Renascense* van Edna St. Vincent Millay, dat leest als een levendig verslag van een ingrijpende gebeurtenis, namelijk een spirituele wedergeboorte.

De uitvoering vindt plaats in de Sint Janskerk, het publiek rondom opgesteld, zanger en ensemble in het midden, de actrice vrij in beweging. Coproductie met Toneelgroep Maastricht.

Uit de longlists bij de verschillende thema's noemen we de voorlopige opties voor coproductie met Opera Zuid: Luigi Cherubini – *Médée*, Maurice Ravel – *L'Enfant et les Sortilèges*, of Pietro Mascagni – *Cavalleria rusticana* (2018) *preghiera-genre programma* (2019) en Ralph Vaughan Williams – *Riders to the Sea* (2020).

8. Toelichting op de begroting, dekkingsplan en kengetallen

De basisbegroting 2017-2020 is aanmerkelijk hoger dan de begroting van 2015. Dit heeft alles te maken met onze extra artistieke ambities.

Financiën

Naast wat we over de begroting schreven bij bedrijfsvoering, willen we de volgende elementen nog verduidelijken:

Uitgaven

De totale uitgaven voor de coproducties zijn niet in de begroting opgenomen. Onze bijdrage uit de middelen coproductie en de verwachte personele en materiële inzet aan onze kant zijn verdisconteerd in de activiteitenlasten.

Daarin zit ook een bedrag voor het verstrekken van de compositieopdrachten. Het is min of meer het gemiddelde bedrag dat binnen de regeling van het Fonds kan worden aangevraagd.

Inkomsten

De recette-inkomsten begroten we conservatief op het niveau van 2015.

Coproductie met Theater aan het Vrijthof en Omroep Max genereert € 32.000,-.

Fondsenwerving is ook conservatief begroot. Van de verwachte € 50.000,- zijn € 20.000,- structurele gelden van Stichting Elisabeth Strouven.

De compositieopdrachten hebben we als inkomsten geboekt bij 11b. Nederlandse publieke fondsen.

De te werven middelen crowdfunding (zie 5a. Bedrijfsvoering en financiering) zijn niet opgenomen in onze totaalbegroting. Die worden op projectniveau geworven en daar ook ingerekend. De Vrienden en de verwachte bijdrage van Stichting Cultuur en Bedrijf Maastricht (totaal € 5.000,-) hebben we wel ingecalculleerd.

Het festival wordt op dit moment ook structureel ondersteund door gemeente en provincie. Bij beide vragen we meer aan voor de nieuwe beleidsperiode.

Saldo

De basisbegroting 2017-2020 sluit met een positief saldo. Dit voegen we toe aan het negatief eigen vermogen, ontstaan in 2014. Per 31/12/2018 staat dat op nul en gaan we bouwen aan een buffer om het afbreukrisico van het festival te verminderen (zie 5a. Bedrijfsvoering en financiering).

Kengetallen

De uitbreiding van ons portfolio leidt tot verhoging van het aantal kernprogrammering naar 55 (was 50 voor 2013-2016).

